

בס"ד. שיחת* יום א' פ' חוקת, בדר"ח תמוז, ה'תשכ"ו.

להמסיימות ד"בית רבקה" ולהמדריכות דמחנה „אמונה“

— ה' עליהן תחיינה —

בלתי מוגה

א. כאשר יהודים נפגשים יחדיו, ובפרט בהיותם במספר גדול, משתדלים לכל לראש לקשר פגישה זו עם התורה — עם פרשת השבוע, וללמוד ממנה הוראה בשייכות למסיבה זו, וכידוע פתגם ההוראה של רבינו הזקן¹, שיהודי צריך לחיות עם הזמן, וכפי שנתפרשה הכוונה ש"עם הזמן" היינו עם הפרשה בתורה שלומדים וקוראים באותו זמן.

בפרשת השבוע, פרשת חוקת — לא קשה למצוא ענין שיש לו שייכות לנשי ובנות ישראל ומהוה הוראה עבורן:

אחד הסיפורים העיקריים בפרשה הוא בקשר למרים הנביאה: מסופר בפרשה — כפי שנתפרש בפירוש רש"י — שמאורע שאירע בסוף ארבעים השנים שהיו בני"ב במדבר, הוכיח, שהבאר שהיתה לבני"ב במדבר במשך ארבעים שנה היתה "בזכותה של מרים".

במשך ארבעים שנה הלכו בני"ב במקום פראי, "מדבר", שבדרך הטבע לא היתה אפשרות שיהי' בו מים, ובודאי לא גשמים. אלא ש"באר מים" היתה מהלכת עם בני"ב בכל מסעיהם במדבר, שסיפקה להם מים ככל הדרוש. ולא עוד אלא שמי הבאר היו בעלי סגולות מיוחדות, כמסופר במדרשי חז"ל² שהמים היו מרפאים ופעלו לטובה אצל כל אלו שהיו שותים אותם או רוחצים בהם.

וכיון שלאחרי מיתת מרים "לא הי' מים לעדה"³ — מפרש רש"י: "מכאן שכל מ' שנה הי' להם הבאר בזכות מרים"⁴.

ב. בקדושה, אצל בני"ב, ובתורה בכלל — לא שייך לומר ענין של "זכות" באופן שהשייכות בין השכר לעבודה שבגללה בא השכר היא בדרך מקרה.

(2) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרצ"ט ס"כ. וש"נ.

(3) פרשתנו כ, ב.

(4) בהבא לקמן — ראה גם תו"מ חל"א ס"ע 136 ואילך.

(* יש לציין שבספריית אגודת חסידי חב"ד נמצאת רשימת ההנחה שכ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל בהגהתה (המור"2).

(1) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק

ב"היום יום" ב חשון).

וכיון ש"בזכות (צדקותה של) מרים" הי' לבנ"י באר המים, יש ללמוד מזה מה הי' הענין העיקרי בצדקותה של מרים, ובעבודתה בהנהגת עם ישראל — שלכן מצינו שבין שלשת הרועים שהיו לבנ"י במדבר נמנית מרים (יחד עם אחי' משה ואהרן)⁵; כיון שלא מצינו בבידור במה התבטאה עבודתה המיוחדת של מרים בהנהגת בנ"י — יש ללמוד ולהבין זאת מהעובדה שבזכות מרים הי' לבנ"י באר המים.

ובכן:

ענין המים — ביחס למזון, אכילה ושתי' — הוא להוליך את המזון ממקומו המרכזי אל כל אברי וחלקי הגוף⁶.

וככל הענינים שבטבע העולם — משתקף גם ענין זה בהלכה בתורה: בנוגע לעירוב — יש לעשותו מדבר שעיקרו הו"ע של מזון, אבל אין מערבין במים⁷, לפי שעיקר ענין המים הוא (לא לזון את הגוף, אלא) להוליך את המזון לכל חלק בגוף הזקוק לו.

ועוד ענין עיקרי במים — שנזכר ריבוי פעמים בתורה — הו"ע הטבילה, היינו, להסיר מהאדם ענינים בלתי־טהורים שמסיבות שונות יכולים להידבק או לבוא במגע עם חלקי הגוף.

וכיון שבאר המים הי' בזכותה של מרים, מובן, שעיקר עבודתה של מרים הי' בענין המים:

(א) בנוגע לכל הענינים שמשה לימד, ואהרן התפלל ופעל ע"י עבודתו במשכן, כמו "בהעלותך את הנרות" — צריך לפעול שזה יגיע לכל אחד מישראל, עד להפשוט ביותר, היכן שנמצא, הן במקום ובזמן והן בהבנה והשגה. וזה הי' תפקידה העיקרי של מרים — שה"מזון" שהוכן ע"י משה ואהרן (ובעיקר ע"י משה), יומשך באופן שיהי' מובן ומתקבל וייעשה חלק מחייו של כל אחד מישראל, קטן וגדול.

(ב) יהודי מצד עצמו שייך לעם שנקרא "גוי קדוש"⁸, כך, שבאיזה מקום או זמן שנמצא הרי הוא קדוש. אבל כיון שנמצא וחי בעולם שיש בו לא רק דברים קדושים וטובים, אלא גם דברים הפכיים, הרי יתכן מצד סיבות שונות שידבק משהו ליהודי. וגם זה נכלל בתפקיד ועבודת (בארה של) מרים¹⁰ — לשטוף ולרחוץ זאת.

ספ"ו ס"ה.

(8) ר"פ בהעלותך. וראה לקו"ת שם.

(9) יתרו יט, ו.

(10) ראה שבת לה, א ובפרש"י.

(5) תענית ט, סע"א.

(6) ראה פיהמ"ש להרמב"ם עירובין רפ"ג

(הובא בתו"א משפטים עח, ג).

(7) עירובין שם. טושו"ע ואדה"ז אר"ח

ג. וכיון שהתורה מספרת אודות מרים שהראתה דוגמא חי' — הרי מובן גם שמזה צריכות ללמוד נשי ובנות ישראל בכל הדורות ובכל הזמנים:

לימוד התורה — יכול להיות לפעמים באופן שאינו מובן בקלות לכל אחד, אם בגלל ששכלו לא התפתח עדיין כדבעי, או בגלל שנמצא בריחוק מקום. ובענין זה יש תפקיד עיקרי לנשי ובנות ישראל — לתרגם את הדברים בשפה מובנת ולהביאם לאלו שהם "ילדים" בהבנה, או ילדים כפשוטו, שזהו התפקיד העיקרי של חינוך.

ולכן רואים אנו, שבחינוך הילדים, ובפרט ילדים קטנים, מצליחות נשים יותר מאנשים. אלא שענין זה צריך להיעשות מתוך מטרה ושיטה לחנך את הילדים ולהעניק להם מה שניתן לנו ע"י משה ואהרן.

וכדי שלא נחשוב שבשביל זה יש צורך ביחידים-סגולה, כמו מרים — מסופר גם בחומש¹¹ שפעולתה של מרים להביא תועלת לעם ישראל התחילה עוד במצרים, בהיותה בת חמש שנים!

וגם ענין זה מהוה לימוד והוראה — שכל אשה וכת בישראל, יש לה אפשרות מטבע תולדתה להביא תועלת בהפצת היהדות, תורה ומצוותי', לכל פינה שבה נמצאת נשמה יהודית וגוף יהודי.

ד. אמנם, יש כאלו שנופלים ברוחם בגלל שלמרות יגיעתם, הן בנוגע לעצמם והן בנוגע לזולתם, אינם רואים מיד את הפירות.

וגם על זה ישנו לימוד מפרשת השבוע — שלמרות שבמשך ארבעים שנה לא ידעו בני"י בזכות מי היתה להם הבאר שממנה שתו בהיותם במדבר, הנה סוכ"ס נודע להם הדבר, אם כי לאחרי משך זמן רב.

ועאכו"כ בימינו, שהמאורעות מתרחשים במהירות גדולה הרבה יותר, ברור הדבר, שאם רק מתעסקים מתוך רגש, מסירה ונתינה עד למסירת נפש (באופן חיובי) — מצליח הקב"ה ורואים פירות טובים במהירות גדולה יותר, או תיכף ומיד, ובכל אופן — תוך משך זמן קצר.

*

ה. האמור לעיל אודות הצורך להפיץ יהדות, תורה ומצוותי', לכל יהודי, אפילו לאלו שנמצאים בריחוק מקום — נוגע במיוחד עתה, בסיוע והפסק זמן הלימוד בבית-הספר, והתחלת זמן הקיץ:

(11) ראה שמות א, טו ובפרש"י.

לכל לראש, יש להתבונן בכך שאין זה סיום הלימוד, כי אם סיום לימוד מסויים שממנו באים ללימוד נוסף או בית-ספר נוסף, כך, שזהו סיום של הכנה לתפקיד, עבודה ושליחות נעלים יותר.

ונוסף לזה: כיון שסיום והפסק זה הוא בזמן הקיץ, שאז, חלק מכן נוסעות מחוץ לעיר, ואפילו אלו שנשארות בעיר, יוצאות מבתי-הספר שלהן, כך, שישנם נסיונות מיוחדים, כיון שישנו הרבה יותר זמן פנוי, וחסרה גם ההשגחה של המורות והנהלת בית-הספר, ובהשקפה ראשונה נראה שמתרחקים מהמעיינות של היהדות — אזי מוטל תפקיד על כל אשה ובת בישראל, להבטיח לא רק את עצמה, שיהי' לה קיץ בריא ברוחניות, יחד עם קיץ בריא בגשמיות, אלא לפעול גם על אלו שרחוקים מכל האידיאלים של תורה ומצוות, להביא אליהם את "בארה של מרים", מעיין חי של "תורת חיים" ומצוותי עליהם נאמר¹² "וחי בהם", היינו, שחיו של כל יהודי תלויים בהנהגת חייו ע"פ תומ"צ.

ועוד שליחות מיוחדת בשייכות לזמן הקיץ:

אצל אלו שאינם שייכים ל"גוי קדוש", הנה בזמן הקיץ, בגלל האקלים וכיו"ב, נחלשים כל ההגבלות של צניעות ("מאדעסטי"), טהרה וקדושה, ומתגברים הנסיונות כו'.

ולכן יש צורך בשימת-לב כפולה להבטיח את שמירת הצניעות, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לסביבה כולה, במשך זמן הקיץ, לא פחות מאשר בזמן החורף, וכמו בזמני הימים-טובים, ובפרט הימים טובים של חודש תשרי, שההכנה אליהם היא בזמן הקיץ¹³.

*

ו. וסיפור הנ"ל בתורה שבכתב (שבה מתחיל כל אחד מישראל בלימוד התורה), בצורה פשוטה של סיפור דברים, בתוספת המוסר-השכל שנתבאר בפירוש רש"י — מגדיל ומעמיק את הראי' בנוגע לתקוה והדרישה מכל אשה ובת בישראל, למלא את תפקידה בהפצת היהדות, תורה ומצוות, בחיי היום-יום, בביתה ובמשפחתה ובסביבתה, בכל מקום שיכול להגיע הדיבור או המעשה שלה, ולעשות זאת מתוך שמחה וטוב לבב, חיות ואור חסידי, שאז בטוחים שיגיעו הדברים ללבו של יהודי, צעיר או זקן, איש או אשה, ילד או מבוגר, וישפיעו על הנהגתו היום-יומית.

*

13) ראה גם ת"מ חמ"ד ע' 101. וש"נ.

12) אחרי יח, ה.

ז. השי"ת יברך ויצליח את כל אחת מכן, ועל ידכן — את משפחותיכן, שיהי' קיץ בריא ושמח בגשמיות, אשר, אצל בני, הרי זה ביחד עם קיץ בריא ושמח ברוחניות,

וכל אחד מאתנו, בתוככי כלל ישראל, ימלא את שליחותו של הקב"ה להפיץ את דברו, תורתו ומצוותיו, בין כל אחד ואחת מעם ישראל,

ולעשות זאת מתוך בריאות טובה, מצב רוח טוב, חיות ואור — שאז יהי' זה בהצלחה רבה.

ותתברכו בכל המצטרך לכן, מנפש ועד בשר, הן בענינים הקשורים עם הנשמה והן בענינים הקשורים עם הגוף, ונשמע מכן בשורות טובות תמיד כל הימים.

